

מהדורה למורה

🤟 הלן קלר

ביוגרפיה מעוררת השראה + משימות על התמדה, שפה ונגישות

כיתות	כיתות ב'–ו'
סוג	ביוגרפיה
רמות בחוברת	רמה רגילה (כיתות ד'–ה') | רמה מתקדמת (כיתות ה'–ו') | רמה מותאמת – עולים וחנ"מ (כיתות ב'–ד' • עולים • חנ"מ)
מטרות	הבנת טקסט ביוגרפי • ציר זמן וארגון מידע • היכרות עם ברייל ושפת סימנים • ערכים: התמדה, אמונה בתלמיד/ה, נגישות
מיומנויות	ציר זמן • ביסוס • חשיבה ערכית

מהלך מוצע (45 דקות)

פתיחה (5 דק')	"איך הייתם לומדים מילה חדשה בלי לראות ובלי לשמוע?"
קריאה (10 דק')	קריאה וסימון שנים.
משימות (20 דק')	ציר זמן, אוצר מילים, ברייל.
סיום (10 דק')	תרגיל איות בכף היד + כרטיס יציאה.

✅ מפתח תשובות

רמה רגילה • כיתות ד'–ה'

1. 1880 – נולדה; 1887 – הגיעה המורה אן סאליבן; 1904 – סיימה אוניברסיטה (תואר); 1968 – נפטרה
2. הלן הבינה שלכל דבר יש שם
3. כי לא יכלה לראות, לשמוע ולדבר, ולא הצליחה להסביר מה היא רוצה.
4. ברייל ← כתב של נקודות בולטות שקוראים במגע; התמדה ← להמשיך ולנסות גם כשקשה; מתוסכלת ← מרגישה כעס כי משהו לא מצליח; תואר אקדמי ← מה שמקבלים בסיום לימודים באוניברסיטה
5. החלימה; אייתה; נאמה; פעלה
6. הלן הצליחה בזכות שיתוף פעולה עם אן – המורה שהאמינה בה; יחד הן הגיעו להישגים שלבד לא היו אפשריים.
7. תשובה אישית – לבדוק התאמה לשאלה ולטקסט.

רמה מתקדמת • כיתות ה'–ו'

1. למשל: 1 – ילדות בחושך ובשקט (פסקאות 1–2); 2 – הפריצה: לומדת שפה (3–4); 3 – פעילה למען אחרים (5–6)
2. הלן "ראתה" את העולם דרך המגע: למדה מילים באיות בכף היד וקראה ברייל באצבעות.
3. אן לימדה אותה שפה באיות בכף היד; התמידה גם כשהלן לא הבינה; יצרה את רגע הפריצה ליד המשאבה.
4. מאוזן: 1. מורה, 3. מגע, 4. משאבה, 6. ספרים | מאונך: 2. התמדה, 5. ברייל
5. תשובה אישית – לבדוק התאמה לשאלה ולטקסט.

רמה מותאמת – עולים וחנ"מ • כיתות ב'–ד' • עולים • חנ"מ

1. המורה אן
2. באצבעות
3. עיניים 👀 ← רואים; אוזניים 👂 ← שומעים; ידיים ✋ ← נוגעים; אף 👃 ← מריחים
4. ציור אישי – לבדוק שהציור מתאים להוראה.

💡 טיפים להוראה ולהתאמה

- עובדות שנבדקו: נולדה 27.6.1880, איבדה ראייה ושמיעה בגיל כ־19 חודשים, אן סאליבן הגיעה במרץ 1887, סיום לימודים אקדמיים 1904 (הראשונה שאינה רואה ואינה שומעת שקיבלה תואר), נפטרה ב־1.6.1968.

- הציטוט מובא "בתרגום חופשי".
- ברייל: לואי ברייל, צרפת, שיטה שפורסמה ב־1829; תא של 6 נקודות.
- רגישות: ייתכנו בכיתה תלמידים עם לקויות – שמרו על שיח מכבד.

רמה רגילה

הלן קלר

ביוגרפיה מעוררת השראה + משימות על התמדה, שפה ונגישות

כיתות ד'–ה'

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

חלק א'

קוראים ומבינים

קראו את הביוגרפיה. סמנו כל שנה בצבע.

הלן קלר – האישה שלמדה לראות בידיים

1. הלן קלר נולדה בשנת 1880 בארצות הברית. כשהייתה בת שנה וחצי בערך, חלתה במחלה קשה. היא החלימה – אבל איבדה את הראייה ואת השמיעה.
2. הלן הקטנה לא יכלה לראות, לשמוע או לדבר. היא הייתה מתוסכלת וכועסת, כי לא הצליחה להסביר מה היא רוצה. ההורים שלה חיפשו עזרה, ובשנת 1887, כשהלן הייתה בת שש וחצי, הגיעה אליה מורה צעירה בשם **אן סאליבן**.
3. אן "אייתה" מילים בכף היד של הלן – בעזרת תנועות אצבעות לכל אות. בהתחלה הלן לא הבינה. יום אחד, ליד משאבת מים, הזרימה אן מים על יד אחת של הלן, ובשנייה אייתה מ־י־ם (במילה האנגלית). פתאום הלן הבינה: לכל דבר יש שם! באותו יום למדה עשרות מילים.
4. מאז הלן לא הפסיקה ללמוד. היא למדה לקרוא **ברייל** – כתב של נקודות בולטות שקוראים במגע – וגם ללמוד לדבר. בשנת 1904 סיימה לימודים באוניברסיטה, והייתה לאדם הראשון שאינו רואה ואינו שומע שקיבל תואר אקדמי.
5. הלן כתבה ספרים, נסעה למדינות רבות ונאמה בפני קהלים גדולים. היא פעלה למען זכויות של אנשים עם מוגבלויות, ועזרה לשנות את היחס אליהם. היא נפטרה בשנת 1968.
6. הלן אמרה פעם (בתרגום חופשי): "לבד אנחנו יכולים לעשות מעט; יחד אנחנו יכולים לעשות הרבה". הסיפור שלה מלמד אותנו על כוחה של התמדה – ועל כוחו של מורה אחד שמאמין בתלמידה שלו.

הלן קלר
כיתות ב'–ו'
יצרה: רוית ראש בן ישי

1 **השלימו את ציר הזמן.** (ציר זמן)

שנה	מה קרה?
1880	
1887	
1904	
1968	

2 **מה קרה ליד משאבת המים?** (איתור)

1. הלן נפלה למים
2. הלן הבינה שלכל דבר יש שם
3. הלן למדה לשחות
4. אן סאליבן עזבה

3 **למה הלן הקטנה הייתה מתוסכלת וכועסת?** (סיבה)

חלק ב'

מילים ומושגים

אוצר מילים מהטקסט.

4 **התאימו.** (אוצר מילים)

1. ברייל
2. התמדה
3. מתוסכלת
4. תואר אקדמי

( ) כתב של נקודות בולטות שקוראים במגע

( ) מרגישה כעס כי משהו לא מצליח

( ) להמשיך ולנסות גם כשקשה

( ) מה שמקבלים בסיום לימודים באוניברסיטה

5 השלימו. שימוש

אייתה	**החלימה**	**נאמה**	**פעלה**

הלן _____ מהמחלה, אבל איבדה ראייה ושמיעה.

אן _____ מילים בכף היד של הלן.

הלן _____ בפני קהלים גדולים.

היא _____ למען זכויות אנשים עם מוגבלויות.

חלק ג׳

חושבים ומרגישים

כתיבה.

6 "לבד אנחנו יכולים לעשות מעט; יחד – הרבה". איך המשפט מתאים לסיפור של הלן ואן? פרשנות

7 נסו בזוגות: כתבו באצבע מילה קצרה על כף היד של בן/בת הזוג. מה הרגשתם? מה היה קשה? חוויה

✂️ גזרו כאן

כרטיס יציאה 🤟

מה למדתי מהלן קלר:

מישהו שעזר לי להצליח:

😀 🙂 😐 😕 (הקיפו)

רמה מתקדמת

הלן קלר

שלבי חיים, ברייל, תשבץ ונגישות

כיתות ה'–ו'

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

חלק א'

ביוגרפיה – קריאה מעמיקה

קראו וחלקו את חיי הלן לשלושה שלבים.

הלן קלר – האישה שלמדה לראות בידיים

1. הלן קלר נולדה בשנת 1880 בארצות הברית. כשהייתה בת שנה וחצי בערך, חלתה במחלה קשה. היא החלימה – אבל איבדה את הראייה ואת השמיעה.
2. הלן הקטנה לא יכלה לראות, לשמוע או לדבר. היא הייתה מתוסכלת וכועסת, כי לא הצליחה להסביר מה היא רוצה. ההורים שלה חיפשו עזרה, ובשנת 1887, כשהלן הייתה בת שש וחצי, הגיעה אליה מורה צעירה בשם **אן סאליבן**.
3. אן "אייתה" מילים בכף היד של הלן – בעזרת תנועות אצבעות לכל אות. בהתחלה הלן לא הבינה. יום אחד, ליד משאבת מים, הזרימה אן מים על יד אחת של הלן, ובשנייה אייתה מ־י־ם (במילה האנגלית). פתאום הלן הבינה: לכל דבר יש שם! באותו יום למדה עשרות מילים.
4. מאז הלן לא הפסיקה ללמוד. היא למדה לקרוא **ברייל** – כתב של נקודות בולטות שקוראים במגע – וגם ללמוד לדבר. בשנת 1904 סיימה לימודים באוניברסיטה, והייתה לאדם הראשון שאינו רואה ואינו שומע שקיבל תואר אקדמי.
5. הלן כתבה ספרים, נסעה למדינות רבות ונאמה בפני קהלים גדולים. היא פעלה למען זכויות של אנשים עם מוגבלויות, ועזרה לשנות את היחס אליהם. היא נפטרה בשנת 1968.
6. הלן אמרה פעם (בתרגום חופשי): "לבד אנחנו יכולים לעשות מעט; יחד אנחנו יכולים לעשות הרבה". הסיפור שלה מלמד אותנו על כוחה של התמדה – ועל כוחו של מורה אחד שמאמין בתלמידה שלו.

1 חלקו את חיי הלן לשלושה שלבים ותנו כותרת לכל שלב. ארגון מידע

שלב	כותרת	פסקאות
1		
2		
3		

הלן קלר כיתות ב'–ו' יצרה: רוית ראש בן ישי

2 **הסבירו את הכותרת "האישה שלמדה לראות בידיים".** (לשון ציורית)

3 **מה היה תפקידה של אן סאליבן בהצלחה של הלן? הביאו שתי ראיות מהטקסט.** (ביסוס)

חלק ב'

ברייל ושפה

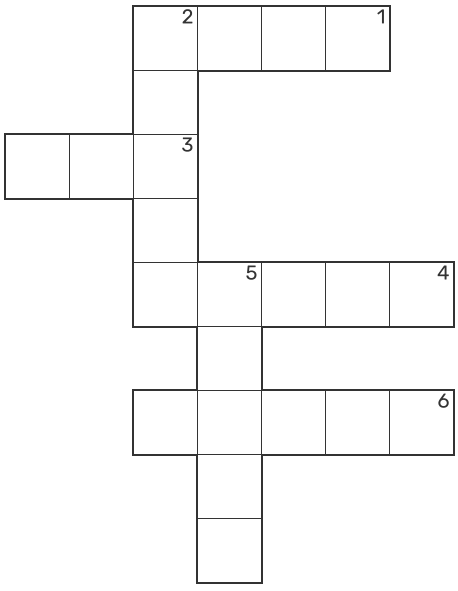
הכתב שקוראים באצבעות.

מה זה ברייל?

כתב ברייל הומצא בצרפת לפני כ־200 שנה על ידי לואי ברייל, נער עיוור. כל אות בנויה מתא של **6 נקודות** (2 טורים של 3), וכל אות מסומנת בנקודות בולטות שונות.

גם בעברית יש כתב ברייל, וקוראים אותו מימין לשמאל.

4 **פתרו את התשבץ.** (תשבץ)

מאוזן ←

1. אן סאליבן הייתה ה___ של הלן (4)

3. החוש שבעזרתו קוראים ברייל (3)

4. לידה הלן הבינה שלכל דבר יש שם (5)

6. הלן כתבה כמה כאלה (5)

מאונך ↓

2. המשך מאמץ גם כשקשה (5)

5. כתב של נקודות בולטות (5)

חלק ג'

כתיבה ועמדה

נגישות בבית הספר שלנו.

📋 תיבת מקרה: תלמיד חדש

לכיתה שלכם מצטרף תלמיד עם לקות ראייה. המחנכת מבקשת מהכיתה רעיונות: איך להפוך את הכיתה ואת בית הספר לנגישים ומזמינים עבורו?

5 **כתבו שלוש הצעות מעשיות, ונמקו אחת מהן בהרחבה.** (פתרון בעיות)

✂️ גזרו כאן

כרטיס יציאה 🤟

תכונה של הלן שהייתי רוצה לאמץ:

הצעה אחת לנגישות:

😀 🙂 😐 😕 (הקיפו)

רמה מותאמת – עולים וחנ״מ

הֶלֶן קֶלֶר

טֶקְסְט קַל עַל הֶלֶן וְהַחוּשִׁים

כיתות ב׳–ד׳ · עולים · חנ״מ · עם ניקוד

יצרה: רוית ראש בן ישי

שֵׁם: _____ כִּתָּה: _____ תַּאֲרִיךְ: _____

חֵלֶק א׳

קוֹרְאִים

קִרְאוּ.

הֶלֶן קֶלֶר

1. הֶלֶן הָיְתָה יַלְדָּה שֶׁלֹּא רָאֲתָה וְלֹא שָׁמְעָה.
2. הַמּוֹרֶה אֶן בָּאָה לַעֲזֹר לָהּ.
3. אֶן כָּתְבָה מִלִּים בְּכַף הַיָּד שֶׁל הֶלֶן.
4. הֶלֶן לָמְדָה הַרְבֵּה מִלִּים.
5. הֶלֶן לָמְדָה לִקְרֹא בָּאֶצְבָּעוֹת.
6. הֶלֶן הָיְתָה חֲזָקָה וְלֹא וִתְּרָה.

1 מִי עָזְרָה לְהֶלֶן?

① אִמָּא

② הַמּוֹרֶה אֶן

③ חֶבְרָה

2 אֵיךְ הֶלֶן קָרְאָה?

① בָּעֵינַיִם

② בָּאֶצְבָּעוֹת

③ בָּאָזְנַיִם

חֵלֶק ב׳

הַחוּשִׁים שֶׁלָּנוּ

הַתְאִימוּ.

3 הִתְאִימוּ:

1. עֵינַיִם 👀	( ) מְרִיחִים
2. אָזְנַיִם 👂	( ) נוֹגְעִים
3. יָדַיִם ✋	( ) שׁוֹמְעִים
4. אַף 👃	( ) רוֹאִים

👀 **רוֹאִים**	👂 **שׁוֹמְעִים**	✋ **נוֹגְעִים**
👃 **מְרִיחִים**	👅 **טוֹעֲמִים**	💪 **לֹא מִוַּתָּרִים**

4 סַגְרוּ עֵינַיִם וְנָגְעוּ בַּחֵפֶץ. צִיְּרוּ מֶה הָיָה הַחֵפֶץ.

✂️ גִּזְרוּ כָּאן

כַּרְטִיס יְצִיאָה

הֵלֶן לָמְדָה בְּעֶזְרַת:

_____

😀 🙂 😐 (הַקִּיפוּ)

כיתות ב׳-ו׳

יצרה: רוית ראש בן ישי